

**II. JÁNOS PÁL KATOLIKUS ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA
TÁZLÁRI TAGINTÉZMÉNYE**

HELYI TANTERV

**TÖRTÉNELEM
5-8.**

2020

Kerettantervi megfelelés

*Jelen helyi tanterv az 5/2020 (I.31) Kormányrendelet alapján
„Történelem 5-8.” kerettanterv ajánlás alapján készült*

A történelemtanítás és -tanulás célja, hogy a tanuló megismerkedjen a történettudomány, valamint a hagyomány által legfontosabbnak elismert történelmi tényekkel, szereplőkkel, eseményekkel, történetekkel és folyamatokkal, valamint tudatosodjon benne nemzeti hovatartozása. Ismerkedjen meg a kulturális kódrendszer legalapvetőbb elemeivel, amelyek lehetővé teszik, hogy azonosuljon kultúránk alapértékeivel. A történelem tantárgy tantervének középpontjában a magyar nemzet és Magyarország története áll.

A tantervi szabályozás irányítóelve, hogy a magyar történelmet általában kontinuitásában, az európai, illetve egyetemes történelmet szigetszerűen tárgyalja. A kerettanterv több általános európai jelenséget is konkrét magyar példákon keresztül mutat be. Ennek révén a tanuló a magyar történelmi jelenségeket elsősorban nem általános modellek alapján, hanem a konkrét történelmi helyzet jellegzetességeit figyelembe véve tanulmányozhatja. Ez a megközelítés hozzásegíti a tanulót, hogy megértse és méltányolja a magyarság, a magyar nemzet, illetve Magyarország sajátos helyzetéből adódó jelenségeket és folyamatokat, így alakulhat ki benne a tényeken alapuló reális és pozitív nemzettudat, és ezáltal erősödhet benne a hazaszeretet érzése.

A történelem tantárgy a következő módon fejleszti a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciákat:

A tanulás kompetenciái: A tanuló a történelemtanulás során különféle jellegű tudástartalmakkal és különböző típusú feladatokkal találkozhat, amelyek megtanulásához, illetve elvégzéséhez különféle módszereket kell választania. A történelmi információk keresése és feldolgozása, a forráskritika, a következtetések levonása és egyéb gondolkodási műveletek közvetítő hatásuk révén általában fejlesztik a tanulási kompetenciákat. A történelmi értelmező kulcsfogalmak megértésén és állandó használatán keresztül a tanuló fejleszti a lényeges és kevésbé lényeges elemek megkülönböztetésének és rendszerezésének a tanulás során elengedhetetlenül fontos képességét.

A tanuló a történelemtanulás során megtapasztalja, hogy a történelemtudása az iskolán kívül, más élethelyzetekben, illetve a jelen társadalmi, gazdasági és politikai jelenségeinek megértéséhez és megítéléséhez is segítséget nyújt. Ez a tapasztalat – az iskolai történelemtanulás élményszerűsége mellett – erős ösztönzést adhat az élethosszig tartó tanulásra vagy legalábbis a történelmi és társadalmi kérdések iránti érdeklődésre.

Kommunikációs kompetenciák: A történelmi források feldolgozása a szövegértés fejlesztésének egyik hatékony módja. A tanuló a felmerülő történelmi problémákról beszélgetéseket folytat, érveket gyűjt, azokat írásban és szóban összefoglalja, digitális kommunikációs eszközök segítségével mutatja be. A különböző típusú, más-más korokból és eltérő társadalmi közegekből származó források feldolgozása pedig nagyban segíti a különféle kommunikációs környezetek (kontextusok) közötti magabiztos eligazodást.

Digitális kompetenciák: A történelem tanulása során a digitális eszközök etikus, felelősségteljes használatával a tanuló információkezelési és -feldolgozási készségei fejlődnek, ami elősegíti elemző és mérlegelő gondolkodása kialakulását és elmélyítését is, aminek része a megszerzett információk ellenőrzése, hitelességének vizsgálata. A történelmi forrásokat tartalmazó internetes portálok, hang- és filmarchívumok és adatbázisok megismerése és használata, az itt talált források feldolgozása elengedhetetlen feltétele a korszerű történelemtanulásnak. A digitális információfeldolgozás, illetve a digitális kommunikáció fejlesztésének nagy szerepe van a közéleti tájékozódási készségek kialakításában, így a felelős és aktív állampolgárrá nevelésben.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A tanuló az információk, illetve a források feldolgozása során problémákat azonosít, magyarázatokat fogalmaz meg, kiemeli a lényegét, következtetéseket von le. A történelmi ismeretek, fogalmak elsajátításával, valamint a történelmi források és interpretációk mérlegelésével, hipotézisek alkotásával fejlődik az elemző, problémamegoldó gondolkodása. Mindezek együttesen segítik a differenciált történelmi gondolkodás kialakulását, melynek következtében a tanuló képessé válik események, folyamatok és jelenségek különböző szempontú megközelítésére, valamint bizonyos történések okainak és következményeinek több szempontú feltárására.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tanuló a különböző történelmi korok mindennapi életének vizsgálatával, az életmód változatos formáinak, valamint történelmi életutaknak és cselekedeteknek a megismerésével viszonyítási pontokat találhat, illetve követhető modelleket adaptálhat saját életútjának tervezéséhez és szervezéséhez. A tanulóban tudatosul, hogy nehéz élethelyzetekben is kialakíthatók cselekvési tervek, lehetőségek. Értékeli a válságos történelmi helyzetekben megnyilvánuló bátorság, kitartás, önfeláldozás, segítségnyújtás és szolidaritás követésre méltó példáit. A tanuló arra törekszik, hogy az emberi cselekedeteket, életutakat, élethelyzeteket, társadalmi folyamatokat és jelenségeket árnyaltan értelmezze. A társadalmakra, közösségekre jellemző magatartási és kommunikációs szabályok felismerése a tanuló alkalmazkodóképességét fejleszti.

A kreativitás a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A történelem tanulása során a tanuló megismeri az emberiség, a magyarság kulturális örökségének fő elemeit. Értékeli a kiemelkedő emberi alkotásokat és értelmezi azok technológiai, tudományos és művészeti szerepét. Az egyes történelmi korszakok áttekintése során felismeri az értékteremtő alkotások jelentőségét, és elemző gondolkodással feltárja azoknak az életmódra, a mindennapokra gyakorolt hatását.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A tanuló megismeri és értékeli az alkotó emberi tevékenységek változatos formáit. Értelmezi és elismeri a tudósok, kutatók és művészek teljesítményét. Büszke a magyar tudósok, művészek, sportolók és más értékteremtő, alkotó emberek kiemelkedő eredményeire, teljesítményeire. Az életmódtörténeti témakörök feldolgozása révén a tanuló felismeri, hogy a munkavégzés az egyén, a család és a társadalom létfenntartását biztosítja; belátja, hogy a munka sokszor küzdelmekkel jár, ugyanakkor személyiségépítő, társadalmi összetartozást is erősítő tevékenység. A történelmi korszakok jellegzetes, egyedi vagy kiemelkedő példái kiindulópontként szolgálnak a saját életút tervezésekor, akár a pályaválasztás során is.

Az általános iskolai történelemtanítás és –tanulás célja, hogy a tanuló megismerkedjen a magyar és egyetemes történelem legalapvetőbb történeteivel, tényeivel, jelenségeivel, eseményeivel és szereplőivel. A magyar történelem eseményeiről és hőseiről kialakított kép, a büszkeségre okot adó történelmi cselekedetek, eredmények és emberi teljesítmények megismerése megalapozza a hazaszeretet érzését.

A tantárgy tanulása során bővülő ismeretei és a különböző tevékenységek által alakuljanak ki a tanulóban a történelemről és társadalmi kérdésekről való tájékozódás és gondolkodás legalapvetőbb kompetenciái, amelyek segítik, hogy megértse a múlt és jelen társadalmi, politikai, gazdasági és kulturális jelenségeit. Az általános iskolai történelemtanulás megalapozza a tanulóban az aktív állampolgári léthez szükséges kompetenciákat.

Az általános iskolai történelemtanításnak egyszerre célja és feltétele a tanuló kíváncsiságának és tudásvágyának felkeltése és ébren tartása a történelem, illetve a közéleti kérdések iránt. Az egyes témák, tanítási módszerek és tanulói tevékenységek kiválasztása során mindig szem előtt kell tartani a tanulás élményszerűségének követelményét. A tanuló képzeletét, fantáziáját és érzelmeit megragadó témák, történetek és tevékenységek révén válhat eredményessé a történelem tanulása. A különböző korok életmódját tárgyaló témakörök és a történelmi portrék jó alkalmat adnak a szemléletes és élményszerű megjelenítésre (pl. képek, filmek, modellek, zenék, hangdokumentumok), a tanuló életéhez, érdeklődéséhez köthető témák tárgyalására, valamint érdekes, megrázó vagy éppen tréfás, de mindenképpen elgondolkodtató történetek elbeszélésére, illetve megjelenítésére.

A történelemtanulás ugyan az ötödik évfolyamon kezdődik, de iskolai előzményekre is támaszkodik; az 1–4. évfolyamon elsajátított kompetenciákra éppúgy, mint az alsó tagozat történelmi tárgyú olvasmányaira, illetve a tanulónak a nemzeti ünnepek iskolai megünneplése és az emlénapok nyomán keletkező tudására.

A szaktanári döntésen alapuló felhasználásra javasolt órakeretet az alábbiakra fordítjuk:

- elsősorban a tananyag gyakorlására, ismételtesre,
- a tananyag mélyítésére,
- nagyon tehetséges, érdeklődő osztályok esetén új anyag feldolgozására,
- kísérletezésre, tanulmányi kirándulásra,
- összefoglalásra, ellenőrzésre.
- mint katolikus egyházi fenntartású intézményben a keresztény nevelés erősítésére: Jézus születésének, életének, halálának és feltámadásának megismerése, boldoggá avatottak életútja, Szent II. János Pál pápa életútja

A helyi tantárgyi tanterv áttekintése

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
5.	2	72	68	4
6.	2	72	68	4
7.	2	72	68	4
8	2	72	68	4

5–6. évfolyam

Az általános iskola 5–6. évfolyamán a történelemtanítás bevezeti a tanulót a történelmi múlt megismerésébe. A tantárgy iránti érdeklődés felkeltése, a pozitív hozzáállás megteremtése és a legfontosabb ismeretek elsajátítása mellett ekkor kezdődik a történelemtanuláshoz szükséges alapvető tanulásmódszertani jártasságok, készségek kialakítása. A tanuló egyfelől megismerkedik az ókor, középkor, kora újkor és az újkor történelmének néhány jellemző vonásával, jelenségével, a magyar történelem legfontosabb fordulópontjaival, hőseivel és szereplőivel a 19. század közepéig. Elsajátítja, és alkalmazni kezdi a kulcsfogalmakat, gyakorolja a változatos tevékenységformákat – információszerzés és -feldolgozás; tájékozódás időben és térben; történetek megértése, elbeszélése, megvitatása stb. –, amelyek megalapozzák történelemtanulási készségeinek fejlődését, történelmi gondolkodásának kialakulását.

Ebben a szakaszban elsősorban konkrét történelmi események és élethelyzetek, szokások képszerű bemutatása, történetek elmesélése a jellemző. A tantervi témakörök egy jelentős részét történelmi korok szerint beágyazott életmódtörténelmi és portré témák adják. Előbbiek a régmúlt korok embereinek életét mutatják be egy-egy konkrét település és nép mikrovilágán, illetve az ezekhez kapcsolódó történeteken keresztül. A kerettanterv a települések esetében ajánlásokat fogalmaz meg, amelyektől a helyi tantervek összeállítása során a pedagógusok régiójuknak megfelelően eltérhetnek. További fontos alapelv a jelenségalapú megközelítés, vagyis a tanuló nem általános modelleken, hanem egyes települések/népek életén keresztül ismerkedik meg az ókor, a középkor, a kora újkor és az újkor világával. A portré típusú témakörök a magyar történelem néhány kiemelkedő személyiségének, hősének életét, cselekedeteit és történelmi jelentőségét dolgozzák fel, miközben megismertetik a tanulót a hozzájuk fűződő történelmi hagyománnyal.

Az általános iskolában a történettanításon alapuló történelemtanítás, vagyis a történetmesélés, a szemléletesség és a tevékenységközpontú megközelítés a témák kiválasztásának, illetve feldolgozásának egyaránt fontos vezérelve. Az egyes korszakok életmódját bemutató témakörök, témák, a kiemelkedő személyiségeket bemutató portrék eredményes bemutatásához a tanuló képzeletét megragadó történeteken, a személyes életéhez kapcsolódó élményeken keresztül vezet a sikeres történelemtanítás útja. Ugyanakkor a történetek feldolgozásán keresztül fejlődik a tanulónak a történelemtanuláshoz elengedhetetlen narratív kompetenciája is.

5. évfolyam:

Témakör	Kerettantervi óraszám	Helyi többszám óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1. Személyes történelem	7	0	7
2. Fejezetek az ókor történetéből	13	0	13
3. A kereszténység	5	+2	7
4. A középkor világi	13	+1	14
5. Képek és portrék az Árpád-kor történetéből	20	+1	21
6. Téma: A tázlári templomhegy régészeti feltárásai	5	0	5
7. Téma: A kunok betelepülése a környéken	5	0	5
Évfolyam összesen:	68	4	72

TÉMAKÖR: Személyes történelem

ÓRASZÁM: 7 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK				
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
<i>Körülöttem a történelem</i> 4 óra	- Családi fotóalbum és személyes tárgyak. - Személyes történetek dokumentálása, elbeszélése. - Egy nap dokumentálása. - Kódexkészítés (valamely magyar kódex mintájára pl. Képes krónika).	<i>Fogalmak:</i> kódex. <i>Kronológia:</i> Kr. e. és Kr. u., évszázad, őskor, ókor, középkor, újkor, jelenkor/modern kor.	- Egyszerű, személyes történetek elmesélése. - Családi fotók, tárgyak, történetek gyűjtése és rendszerezése. - Címer, zászló, pecsét készítése önállóan vagy társakkal. - Információk gyűjtése képi és tárgyi forrásokból megadott szempontok szerint. - A történelmi idő ábrázolása vizuális eszközökkel.	Vizuális kultúra Matematika Hon-és népismeret
<i>Címer, zászló, pecsét, az idő mérése</i> 3 óra	- Címerek és zászlók alkotóelemei saját település és Magyarország címere és zászlaja példáján. - A hitelesítés eszköze, a pecsét (pl. az Aranybulla pecsétje). - Személyes címer-, zászló- és pecsétkészítés. Az iskola címerének lerajzolása - Az időszámítás.			Vizuális kultúra

TÉMAKÖR: Fejezetek az ókor történetéből

ÓRASZÁM: 13 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK				
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
<i>Az ókori Egyiptom világa</i> 2 óra	- Földművelés a Nílus mentén. - Hitvilág és halottkultusz a piramisok és a Királyok Völgye példáján: Memphis és Théba. - A legjelentősebb találmány: az írás.	<i>Fogalmak:</i> öntözéses földművelés, fáraó, piramis, hieroglifa, városállam, jósda, többistenhit, olümpiai játékok, monda, provincia, rabszolga, gladiátor, amfiteátrum, falanx, légio, népvándorlás.	- Az ókori egyiptomi, görög és római életmód főbb vonásainak felidézése. - Információk gyűjtése az ókori és a modern olimpiai játékokról, és összehasonlításuk. - Az ókori hadviselés legalapvetőbb jellemzőinek bemutatása.	- Vizuális kultúra - Természettudomány
<i>Az ókori Hellász öröksége</i> 4 óra	- Mindennapok egy görög városban: Athén és lakói. - Görög istenek, az olümpiai játékok. - Az athéni és spártai nevelés.	<i>Személyek:</i> Kheopsz, Zeusz, Pallasz Athéné, Nagy Sándor, Romulus, Hannibál, Julius Caesar, Augustus, Attila.	Görög hoplita felismerése, fegyverzetének azonosítása képen, rekonstrukciós ábrán.	Vizuális kultúra Dráma és színház Testnevelés
<i>Az ókori Róma öröksége</i> 4 óra	- Róma alapítása a mondákban. - Egy római polgár mindennapjai. - A gladiátorviadatok és a kocsiversenyek.	<i>Kronológia:</i> Kr. e. 776 az első feljegyzett olümpiai	A tanult háborúk okainak és következményeinek bemutatása; illetve a tanult hősökhöz	Média- filmrészletek Digitális kultúra

	Római emlékek Pannóniában.	játékok, Kr. e. 753 Róma alapítása a hagyomány szerint, Kr. e. 490 a marathóni csata, Kr. u. 476 a Nyugatrómai Birodalom bukása.	kapcsolódó történetek felidézése. - Mai magyar településnevek azonosítása az ókori Pannónia térképén. - A Hun Birodalom földrajzi kiterjedésének nyomon követése a térképen.	
<i>A görög-római hadviselés</i> 1 óra	- Görög hadviselés a marathóni csata példáján. - Nagy Sándor hadserege és hódításai. - Az ókor „tankjai”: Hannibál elefántjai. - Caesar légiói.	<i>Topográfia:</i> Egyiptom, Nílus, Athén, Olümpia, Spárta, Itália, Róma, Pannónia, Aquincum, Marathón, Római Birodalom.	- A nomád életmód, gazdálkodás és hadviselés alapvető jellegzetességeinek felidézése. - Történelmi mozgások (pl. hadmozdulatok, hadjáratok, népmozgások) nyomon követése történelmi térképen.	Természettudomány
<i>Képek a népvándorlás korából</i> 2 óra	- A Római Birodalom szétesése. - A Hun Birodalom. - Attila és hadjáratai: az ókor egyik legnagyobb csatája (a catalaunumi csata).			Digitális kultúra

TÉMAKÖR: A kereszténység

ÓRASZÁM: 7 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK				
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
Az Ószövetség népe 3 óra	- Az Ószövetség/Héber Biblia: Ábrahám és Mózes. - Az önálló zsidó állam alapítói: Dávid és Salamon története.	<i>Fogalmak:</i> egyistenhit, Biblia, Ószövetség/Héber Biblia, Újszövetség, zsidó vallás, keresztény vallás, kereszttség és úrvacsora.	- Jézus élete legfontosabb eseményeinek bemutatása. - Jézus erkölcsi tanításainak értelmezése. - A kereszténység fő jellemzőinek és elterjedésének bemutatása. - A Héber Biblia máig ható innovációi: egyistenhit, tízparancsolat, heti pihenőnap	- Hit-és erkölcsstan - Ének-zene - Vizuális kultúra
Jézus élete, tanításai és a kereszténység 4 óra	- Történetek az Újszövetségből. - A kereszténység főbb tanításai. - A kereszténység elterjedése. - A keresztény hitélet színterei és szertartásai. - A kereszténység jelképei.	<i>Személyek:</i> Mózes, Dávid, Salamon, Jézus, Mária, József, Szent Péter és Szent Pál apostolok. <i>Topográfia:</i> Jeruzsálem, Betlehem.		Hit és erkölcsstan

TÉMAKÖR: A középkor világi

ÓRASZÁM: 14 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK				
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
<i>Élet a várban – egy magyar vár (Visegrád) és uradalom bemutatásával</i> 3 óra	- Királyok és nemesek - Várépítészet – híres magyar középkori várak. - Egy uradalom működése, a falvak világa (a jobbágyság élete).	<i>Fogalmak:</i> földesúr, lovag, nemes, uradalom, jobbágy, robot, pápa, szerzetes, bencés rend, pálos rend, kolostor, katolikus, román stílus, gótikus stílus, polgár, céh, iszlám vallás.	- A középkori és a mai életforma néhány jellegzetességének összehasonlítása. - A középkori kultúra főbb vonásainak felidézése. - Az egyes középkori társadalmi rétegek életformája közti eltérések összehasonlítása. - A középkori város és a falu összehasonlítása megadott szempontok alapján (pl. jellegzetes foglalkozások, életmód). - A középkori hadviselés legalapvetőbb jellemzőinek bemutatása. - A középkori páncélos lovag felismerése, fegyverzetének azonosítása képen, rekonstrukciós ábrán.	Vizuális kultúra
<i>Élet a kolostorban – egy magyar kolostor (Pannonhalma) bemutatásával</i> 4 óra	- A középkori egyházszervezet. A szerzetesség és a kolostor. - Római és gótikus templomépítészet – híres magyar középkori egyházi emlékek. - Oktatás a középkorban.	<i>Személyek:</i> Szent Benedek, Gutenberg, Mohamed.		Hit-és erkölcstan Vizuális kultúra Ének-zene
<i>Élet a középkori városban – egy magyar város (Buda) bemutatásával</i>	- A céhek. - A városi polgárok.	<i>Topográfia:</i> Visegrád, Pannonhalma,		Német idegen nyelv Vizuális kultúra-céger tervezése Digitális kultúra

4 óra	• Városépítészet – híres magyar középkori városok. • Könyvnyomtatás és reneszánsz.	Szentföld, Anglia, Franciaország.		
<i>A keresztes lovagok világa</i> 3 óra	• Az iszlám–arab kihívás. • A nehézlovas harcmodor. • Keresztesek a Szentföldön. • A lovagi életforma és kultúra.			Vizuális kultúra Ének-zene Dráma és színház

TÉMAKÖR: Képek és portrék az Árpád-kor történetéből

ÓRASZÁM: 21

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK				
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
<i>Történetek a magyarok eredetéről</i> 3 óra	- A hun-magyar eredettörténet a krónikákban: Hunor, Magor; Csaba királyfi. - Az Árpád-ház eredettörténete: Emese álma, vérszerződés.	<i>Fogalmak:</i> hunok, finnugor, törzs, vérszerződés, fejedelem, honfoglalás, székelyek, kalandozások, vármegye, tized, ispán, Szent Korona, tatárok/mongolok, kunok.	- A mondák és a valóság közötti kapcsolatok és ellentmondások felismerése. - A tanult mondai történetek felidézése, a mondai hősök szándékainak azonosítása.	- Irodalom - Ének-zene - Vizuális kultúra
<i>Honfoglalás és kalandozások</i> 3 óra	- Álmos és Árpád alakja a krónikákban. - A honfoglalás: Etelközből a Kárpát-medencébe. - Történetek a kalandozó magyarokról.	<i>Személyek:</i> Álmos, Árpád, Géza, I. (Szent) István, I. (Szent) László, Könyves Kálmán, III. Béla, IV. Béla, Szent Gellért, Szent Erzsébet, Szent Margit.	- Mondai szereplők felismerése képek, művészeti alkotások alapján. - Rekonstrukciós rajzok, ábrák elemzése és/vagy	Természettudomány Digitális kultúra
<i>Szent István és a magyar állam</i> 4 óra	- Géza és István alakja a krónikákban. - István harca Koppánnal és a koronázás.			Hit-és erkölcstan

	• Államalapítás: egyházszerzés, vármegyék és törvények.			
<i>Árpád-házi királyportrék</i> 5 óra	• Szent László, a lovagkirály. • Könyves Kálmán, a művelt király. • III. Béla, a nagyhatalmú király. • II. András és az Aranybulla • IV. Béla és a tatárjárás.	<i>Kronológia:</i> 895 a honfoglalás, 907 a pozsonyi csata, 997/1000–1038 István uralkodása, 1222 az Aranybulla kiadása, 1241–1242 a tatárjárás, 1301 az Árpád-ház kihalása. <i>Topográfia:</i> Etelköz, Vereckei-hágó, Kárpát-medence, Esztergom, Buda, Székesfehérvár, Horvátország, Muhi, Német-római Császárság.	készítése a honfoglaló magyarok viseletéről, lakóhelyéről, fegyverzetéről. • Történetek felidézése az Árpád-kori magyar történelemből. • A tanult történelmi személyek jelentőségének felismerése. • A tanult uralkodók elhelyezése az időszalagon.	Ének-zene
<i>Árpád-kori szentek</i> 3 óra	• Szent Gellért. • Szent Erzsébet. • Szent Margit.			Hit-és erkölcstan
<i>Árpád-kori győztes harcok és csaták</i> 2 óra	• A pozsonyi csata. • Német támadások nyugatról: felperzselt föld és a vértesi csata. Nomád támadások keletről: a kerlési csata.			Természettudomány
<i>Magyarország koronázási jelvényei</i> 1 óra	• Szent Korona. • Palást, jogar, országalma.			Vizuális kultúra

TÉMAKÖR: A tázlári Templomhegy régészeti feltárásai

ÓRASZÁM: 5 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK				
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
A <i>Templomhegy régészeti leleteinek megismerése</i> 5 óra	. A régészeti feltárás menete - Itt élt népek megismerése - Keresztény szokások	<i>Fogalmak:</i> szarmaták temetkezés <i>Kronológia:</i> 2-5. század 10-11. század	- Lakóhelyünk múltjának megismerése - Nemzeti tudatunk erősítése - Rekonstrukciós rajzok, ábrák elemzése és/vagy készítése az itt élő népek viseletéről, lakóhelyéről, fegyverzetéről. - Történetek felidézése az Árpád-kori magyar történelemből.	- Irodalom - Ének-zene - Vizuális kultúra

TÉMAKÖR: A kunok betelepülése a környéken

ÓRASZÁM: 5 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK				
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
<i>A kunok története</i> <i>5 óra</i>	.A kunok letelepülése - Itt élt népek megismerése	<i>Fogalmak:</i> kunok Csertán kun nemzetség pogány kereszténység <i>Kronológia:</i> 1290 <i>Személy:</i> IV. Béla <i>Topográfia:</i> Kiskunhalas	- Lakóhelyünk múltjának megismerése - Nemzeti tudatunk erősítése - Rekonstrukciós rajzok, ábrák elemzése és/vagy készítése az itt élő népek viseletéről, lakóhelyéről, fegyverzetéről. - Történetek felidézése az Árpád-kori magyar történelemből.	- Irodalom - Ének-zene - Vizuális kultúra - Természettudomány - Digitális kultúra

6. évfolyam:

Témakör	Kerettantervi óraszám	Helyi többslet- óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1. Képek és portrék a középkori magyar állam virágkorából	10	+1	11
2. Új látóhatárok	11	+1	12
3. Portrék és történetek Magyarország kora újkori történetéből	14	0	14
4. Élet a kora újkori Magyarországon	6	+1	7
5. Forradalmak kora	5	+1	6
6. A magyar nemzeti ébredés és polgárosodás kora	15	0	15
7. Téma: II. Rákóczi Ferenc élete	3	0	3
8. Téma: A reformkor nagyjai	4	0	4
Évfolyam összesen:	68	4	72

TÉMAKÖR: Képek és portrék a magyar állam virágkorából

ÓRASZÁM: 11 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK				
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
Magyar királyportrék a 14–15. századból 4 óra	- Károly és az aranyforint. - Nagy Lajos, a hódító. - Luxemburgi Zsigmond, a császár.	<i>Fogalmak:</i> aranyforint, kormányzó, végvár, szekérvár, zsoldos. <i>Személyek:</i> I. (Anjou) Károly, I. (Nagy) Lajos, Luxemburgi Zsigmond, Hunyadi János, I. (Hunyadi) Mátyás.	- A mondák és a valóság közötti kapcsolatok és ellentmondások felismerése. - Tematikus térkép értelmezése és/vagy térképvázlat készítése Nagy Lajos hódításairól/Hunyadi János hadjáratairól. - A tanult történelmi személyek jelentőségének felismerése.	- Irodalom - Természettudomány
Hunyadi János, a törökverő 3 óra	- Hunyadi János, a sokoldalú hadvezér. - A nándorfehérvári diadal.	<i>Kronológia:</i> 1335 a visegrádi királytalálkozó, 1456 a nándorfehérvári diadal, 1458–1490 Mátyás uralkodása.		Természettudomány Vizuális kultúra Testnevelés Hit-és erkölcsstan
Hunyadi Mátyás, a reneszánsz uralkodó 4 óra	- Mondák és történetek Mátyás királyról. - A fekete sereg. - Mátyás reneszánsz udvara.	<i>Topográfia:</i> Lengyelország, Oszmán Birodalom, Csehország, Nándorfehérvár.		Vizuális kultúra Ének-zene

TÉMAKÖR: Új látóhatárok

ÓRASZÁM: 12 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK				
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
<i>A földrajzi felfedezések</i> 4 óra	- A felfedezők útjai. - A világkereskedelem kialakulása. - Gyarmatosítás Amerikában: az őslakosság sorsa, ültetvények és rabszolgák.	<i>Fogalmak:</i> gyarmat, manufaktúra, tőkés, bér munkás, kapitalizmus, bank, tőzsde, részvény, reformáció, református, evangélikus, ellenreformáció és katolikus megújulás, jezsuiták, vallási türelem, felvilágosodás.	- A nagy felfedezők útjainak bemutatása térképen. - A céhek és a manufaktúrák összehasonlítása. - A világkereskedelem útvonalainak bemutatása térkép segítségével. - A reformáció és katolikus megújulás hatásának feltárása az anyanyelvi kultúra és oktatás területén. - Érvelés a vallási türelem mellett.	- Természettudomány - Ének.zene - Digitális kultúra
<i>Korai kapitalizmus</i> 4 óra	- A tőkés gazdálkodás kibontakozása és a polgárosodó életmód. - A manufaktúrák, a világkereskedelem kialakulása. - Az első bankok és tőzsdék.			Matematika
<i>A vallási megújulás</i> 2 óra	Egyházi reformtörekvések a kora újkorban. - Reformáció és katolikus megújulás.	<i>Személyek:</i> Kolumbusz Kristóf, Magellán, Luther Márton, Kálvin János, Károli		Hit-és erkölcsstan

	• Az anyanyelvi kultúra és oktatás felvirágzása magyar példák alapján. • Vallási türelem Erdélyben.	Gáspár, Pázmány Péter , Kopernikusz.		
<i>Az új világkép kialakulása</i> 2 óra	• A természettudományok fejlődése: a kopernikuszi fordulat. • A középkort felváltó világkép: a felvilágosodás.	<i>Kronológia:</i> 1492 Amerika felfedezése, 1517 a reformáció kezdete. <i>Topográfia:</i> Spanyolország, India, Kína, London, Sárospatak.		Természettudomány Filozófia

TÉMAKÖR: Portrék és történetek Magyarország kora újkori történetéből

ÓRASZÁM: 14 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK				
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztés feladatok	Kapcsolódási pontok
<i>A török háborúk hősei</i> 4 óra	II. Lajos és a mohácsi csata. - Buda eleste és az ország három részre szakadása. - A várháborúk hősei (pl. Dobó; Zrínyi, a szigetvári hős).	<i>Fogalmak:</i> szultán, janicsár, török hódoltság, kuruc, labanc, szabadságharc, trónfosztás. <i>Személyek:</i> I. Szulejmán, II. Lajos, Dobó István, Bocskai István, Bethlen Gábor, Zrínyi Miklós (a költő és hadvezér), II. Rákóczi Ferenc, Mária Terézia.	- A mohácsi csata eseményeinek rekonstruálása animációs film és térkép alapján. - A három részre szakadt ország és a fontosabb török hadjáratok bemutatása tematikus térképen. - A török- és Habsburg-ellenes harcok hőseiről szóló történetek elbeszélése, irodalmi szövegek felidézése. - Képek, ábrázolások gyűjtése és azonosítása, filmrészletek értelmezése a törökellenes háborúk hőseiről és eseményeiről. - A három részre szakadt ország térképének értelmezése. - Annak a bemutatása, hogy milyen hatással volt a török uralom Magyarország fejlődésére. II. Rákóczi Ferenc életútjának és személyiségének bemutatása.	- Természettudomány - Vizuális kultúra
<i>Bocskai, Bethlen és Zrínyi</i> 4 óra	- Bocskai István fejedelem, a hajdúk vezére. - Bethlen Gábor, Erdély fejedelme. - Zrínyi Miklós, a költő és hadvezér. - Buda visszavétele: a török kiűzése.			Természettudomány Digitális kultúra
<i>II. Rákóczi Ferenc és szabadságharca</i>	Rákóczi fordultatos életpályája Munkácstól Rodostóig.	<i>Kronológia:</i> 1526 a mohácsi csata, 1541 Buda eleste,		Vizuális kultúra Ének-zene Irodalom

3 óra	• Történetek a Rákóczi-szabadságharc idejéből. • A szatmári béke: függetlenség helyett megbékélés a birodalommal.	1552 Eger védelme, 1686 Buda visszafoglalása, 1703–1711 a Rákóczi-szabadságharc.		
<i>Mária Terézia</i> 3 óra	• Mária Terézia, a családanya és uralkodó. • Intézkedései Magyarországon. • A magyar huszárok és a berlini huszárcsíny. • Főúri kastélyok a művelődés szolgálatában (pl. Eszterháza, Gödöllő).	<i>Topográfia:</i> Mohács, Eger, Erdélyi Fejedelemség, Pozsony, Bécs.		Természettudomány Ének.zene Irodalom

TÉMAKÖR: Élet a kora újkori Magyarországon

ÓRASZÁM: 7 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK				
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Javasolt tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<i>Élet a török hódoltság kori Magyarországon – egy konkrét település (Kecskemét) bemutatásával</i> 4 óra	- A török uralom. - A mezőváros élete. - Szarvasmarha-kereskedelem.	<i>Fogalmak:</i> nemzetiség, ortodox, barokk. <i>Topográfia:</i> Kecskemét, Temesvár.	- A kora újkori életmód összehasonlítása a maival. - A török kori mezővárosok mindennapjainak bemutatása különböző gyűjtött források alapján. - A 15. századi és a 18. század végi magyarországi etnikai viszonyok összehasonlítása térképen, illetve táblázatban vagy diagramon szereplő adatok segítségével.	- Természettudomány - Digitális kultúra
<i>Élet a 18. századi Magyarországon – egy konkrét település (pl. Temesvár) bemutatásával</i> 3 óra	- Magyarország újranépesülése és újranépesítése. - Népek és vallások együttélése. - A barokk városépítészet.			Vizuális kultúra Természettudomány

TÉMAKÖR: Forradalmak kora

ÓRASZÁM: 6 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK				
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
<i>Ipari forradalom</i> 2 óra	- Gyapotból pamut. - A textilipar fejlődése. - A gőzgép. Bányászat, gyáripar, vasútépítés. - Gyerekek és felnőttek mindennapjai egy iparvárosban.	<i>Fogalmak:</i> ipari forradalom, gyár, szabad verseny, tömegtermelés, munkanélküliség, forradalom, diktatúra. <i>Személyek:</i> James Watt, Edison, Bonaparte Napóleon.	- Vélemény megfogalmazása a technikai fejlődés előnyeiről és hátrányairól. - A francia forradalom értékelése; pozitívumok és negatívumok azonosítása. - Napóleon alakjának, történelmi szerepének megítélése különböző források alapján.	Vizuális kultúra
<i>Társadalmi-politikai forradalom</i> 4 óra	- A köztársaság kísérlete Franciaországban. - A forradalmi terror. - Napóleon a császár és hadvezér.	<i>Kronológia:</i> 1789 a francia forradalom, 1815 a waterlooi csata. <i>Topográfia:</i> Párizs, Habsburg Birodalom, Oroszország, Nagy-Britannia.		Természettudomány Ének-zene Vizuális kultúra Digitális kultúra

TÉMAKÖR: A magyar nemzeti ébredés és polgárosodás kora

ÓRASZÁM: 15 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK				
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
<i>A reformkor</i> 3 óra	- Széchenyi István alkotásai. - A jobbágyszabadítás kérdése. - A magyar nyelv és a nemzeti kultúra ügye.	<i>Fogalmak:</i> országgyűlés, közteteherviselés, jobbágyszabadítás, sajtószabadság, cenzúra, miniszterelnök, honvédség, kiegyezés.	- A reformkor legfontosabb problémáinak bemutatása. 1848. március 15-e eseményeinek felidézése képek, dokumentumok, visszaemlékezések, filmrészletek és/vagy dramatikus jelenetek segítségével.	Digitális kultúra
<i>A forradalom</i> 4 óra	- A március 15-i események és a 12 pont. - Kossuth Lajos szerepe. - Az áprilisi törvények. - A Batthyány-kormány.	<i>Személyek:</i> Széchenyi István, Kossuth Lajos, Batthyány Lajos, Bem József, Görgei Artúr, Klapka György, Ferenc József, Deák Ferenc.	- A kor történelmi szereplőinek jellemzése; tevékenységük bemutatása. - A zsidóság pozitív szerepe a szabadságharcban. - A tavaszi hadjárat hadmozdulatainak	Ének-zene Vizuális kultúra Irodalom
<i>Képek a szabadságharc történetéből</i> 5 óra	- Történetek a szabadságharc idejéből. - Görgei Artúr, a hadvezér. - A tavaszi hadjárat. - A Függetlenségi nyilatkozat.	<i>Kronológia:</i> 1830–1848 a reformkor, 1848. március 15. a pesti forradalom, 1849. október 6. az aradi kivégzések, 1867 a kiegyezés.		Természettudomány

	A fegyverletétel és megtorlás – Arad.	Arad, Osztrák-Magyar Monarchia.	végigkövetése térképen.	
<i>A kiegyezés</i> 3 óra	- Az ellenállás formái. - Deák Ferenc szerepe. - A kiegyezés megkötése. - Az Osztrák-Magyar Monarchia megszületése.		- A szabadságharcot követő megtorlás néhány konkrét esetének bemutatása (aradi vértanúk, a zsidóságot sújtó közösségi büntetés) - A kiegyezés értékelése.	Irodalom Természettudomány Ének-zene

TÉMAKÖR: II. Rákóczi Ferenc élete

ÓRASZÁM: 3 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK				
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
<i>II. Rákóczi Ferenc</i> 3 óra	- Gyermekkora - Szülei, családja - Élete - Száműzetése	<i>Személyek:</i> Bottyán János, Mikes Kelemen <i>Topográfia:</i> Bécs, Lengyelország, Párizs, Habsburg Birodalom, Oroszország, Törökország, Rodostó	- Nemzeti öntudat erősítése - Példamutató életút felfedezése	- Vizuális kultúra - Irodalom - Digitális kultúra - Természettudomány

TÉMAKÖR: A reformkor nagyjai

ÓRASZÁM: 4 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK				
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
<i>Széchenyi István</i> 2 óra	- Gyermekkora - Szülei, családja - Élete	<i>Topográfia:</i> Bécs, Buda, London, Vaskapu <i>Fogalmak:</i> Casino, Lóversenyzés, Hitel	- Nemzeti öntudat erősítése - Példamutató életút felfedezése	- Vizuális kultúra - Irodalom - Digitális kultúra - Természettudomány
<i>Deák Ferenc</i> 1 óra	- Munkássága - Élete	Húsvéti cikk	Nemzeti öntudat erősítése	- Vizuális kultúra - Irodalom - Digitális kultúra
<i>Kölcsey Ferenc</i> 1 óra	- Élete - Munkássága	Himnusz	Nemzeti öntudat erősítése	- Vizuális kultúra - Irodalom - Digitális kultúra

FEJLESZTÉSI TERÜLETEKHEZ KAPCSOLÓDÓ TANULÁSI EREDMÉNYEK

ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEK

TÖRTÉNELMI ISMERETEK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

- ismeri és fel tudja idézni a magyar és az európai történelmi hagyományhoz kapcsolódó legfontosabb mítoszokat, mondákat, történeteket, elbeszéléseket;
- be tudja mutatni a különböző korok életmódjának és kultúrájának főbb vonásait és az egyes történelmi korszakokban élt emberek életét befolyásoló tényezőket;
- tisztában van a zsidó-keresztény kultúra kialakulásának főbb állomásaival, ismeri a legfontosabb tanításait és hatását az európai civilizációra és Magyarországra;
- ismeri a középkori és újkori magyar történelem kiemelkedő alakjait, cselekedeteiket, illetve szerepüket a magyar nemzet történetében;
- fel tudja idézni a középkori és újkori magyar történelem legfontosabb eseményeit, jelenségeit, folyamatait, és fordulópontjait a honfoglalástól napjainkig;
- képes felidézni a magyar nemzet honvédő és szabadságharcait, példákat hoz a hazaszeretet, önfeláldozás és hősiesség megnyilvánulásaira;
- tisztában van a középkor és újkor világképének fő vonásaival;
- ismeri és be tudja mutatni a 19. századi modernizáció gazdasági társadalmi és kulturális hatásait Magyarországon és a világban;
- ismeri a különböző korok hadviselési szokásait, jellemzőit;
- példákat tud felhozni arra, hogy a történelem során miként járultak hozzá a magyarok Európa és a világ kulturális, tudományos és politikai fejlődéséhez;
- ismeri a magyarság, illetve a Kárpát-medence népei együttélésének jellemzőit a középkorban és újkorban, példákat hoz a magyar nemzet és a közép-európai régió népeinek kapcsolatára és együttműködésére;
- valós képet alkotva képes elhelyezni Magyarországot a középkori és újkori európai történelmi folyamatokban.

ISMERETSZERZÉS ÉS FORRÁSHASZNÁLAT

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- képes ismereteket szerezni személyes beszélgetésekből, olvasott és hallott, valamint a különböző médiumok által felkínált szöveges és képi anyagokból;
- kiemel lényeges információkat (kulcsszavakat) elbeszélő vagy leíró szövegekből, illetve rövidebb magyarázó szövegekből, és az ezek alapján megfogalmazott kérdésekre egyszerű válaszokat képes adni;

- megadott szempontok alapján, tanári útmutatás segítségével történelmi információkat gyűjt különböző médiumokból és forrásokból (könyvek, atlaszok, kronológiák, könyvtárak, múzeumok anyagai, filmek; nyomtatott és digitális, vizuális források);
- képes magatartásformák megfigyelésére és jellemzésére;
- megadott szempontok alapján rendszerezi a történelmi információkat;
- felismeri, hogy melyik szöveg, kép, egyszerű ábra kapcsolódik az adott történelmi témához;
- képen, egyszerű ábrán ábrázolt folyamatot, jelenséget saját szavaival le tud írni;
- képes különbséget tenni források között típus és kontextus alapján;
- össze tudja vetni a forrásokban található információkat az ismereteivel;
- meg tudja vizsgálni, hogy a történet szerzője résztvevője vagy kortársa volt-e az eseményeknek;
- egyszerű következtetéseket von le, és véleményt tud alkotni.

TÁJÉKOZÓDÁS IDŐBEN ÉS TÉRBEN

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a nagy történelmi korszakok elnevezését és időhatárait, néhány kiemelten fontos esemény és jelenség időpontját;
- használja az idő tagolására szolgáló kifejezéseket, történelmi eseményre, jelenségre, korszakra való utalással végez időmeghatározást;
- időrendbe tud állítani történelmi eseményeket, képes az idő ábrázolására pl. időszalag segítségével;
- a tanult történelmi eseményeket, jelenségeket, személyeket, képeket hozzá tudja rendelni egy adott történelmi korhoz, régióhoz, államhoz;
- használ különböző történelmi térképeket a fontosabb történelmi események helyszíneinek azonosítására, egyszerű jelenségek leolvasására, vaktérképen való elhelyezésére;
- egyszerű alaprajzokat, modelleket, térképvázlatokat (pl. települések, épületek, csaták) tervez és készít.

SZAKTÁRGYI KOMMUNIKÁCIÓ

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- önállóan képes eseményeket, történeteket elmondani, történelmi személyeket bemutatni, saját véleményt megfogalmazni;
- össze tudja foglalni saját szavaival hosszabb elbeszélő vagy leíró szövegek tartalmát;
- az általa gyűjtött történelmi adatokból, szövegekből rövid tartalmi ismertetőt tud készíteni;
- képes önálló kérdések megfogalmazására a tárgyalt történelmi témával, eseményekkel kapcsolatban;
- képes rövid fogalmazások készítésére egy-egy történetről, történelmi témáról;
- különböző történelmi korszakok, történelmi kérdések tárgyalása során alkalmazza az értelmező és tartalmi kulcsfogalmakat, továbbá használja a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat;
- tud egyszerű vizuális rendezőket kiegészíteni hagyományos vagy digitális módon (táblázatok, ábrák, tablók, rajzok, vázlatok) egy történelmi témáról;

- egyszerű történelmi témáról tanári útmutatás segítségével kiselőadást állít össze és mutat be;
- egyszerű történelmi kérdésekről véleményt tud megfogalmazni, állításait alátámasztja;
- meghallgatja mások véleményét, érveit;
- tanári segítséggel dramatikusan, szerepjáték formájában tud megjeleníteni történelmi eseményeket, jelenségeket, személyiségeket.

TÖRTÉNELMI GONDOLKODÁS

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- adott történetben különbséget tud tenni fiktív és valós, irreális és reális elemek között;
- képes megfigyelni és összehasonlítani a történelemben előforduló különböző emberi magatartásformákat és élethelyzeteket;
- a történelmi eseményekkel és személyekkel kapcsolatban önálló kérdéseket fogalmaz meg;
- feltételezéseket fogalmaz meg történelmi személyek cselekedeteinek mozgatórugóiról, és alátámasztja azokat;
- a történelmi szereplők megnyilvánulásainak szándékot tulajdonít;
- önálló véleményt képes megfogalmazni történelmi szereplőkről, eseményekről;
- felismeri a különböző korokra és régiókra jellemző tárgyakat, alkotásokat, életmódokat, szokásokat, változásokat, képes azokat összehasonlítani egymással, illetve a mai korral;
- példákat hoz a történelmi jelenségekre;
- felismeri, hogy az emberi cselekedet és annak következménye között szoros kapcsolat van.

A tanuló az 5–6. évfolyamon a következő kulcsfogalmakat használja:

Értelmező kulcsfogalmak: történelmi idő, történelmi forrás, ok és következmény, változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, történelmi jelentőség.

Tartalmi kulcsfogalmak:

- politikai: politika, állam, államszervezet, államforma, monarchia, köztársaság, egyeduralkodó, demokrácia, önkormányzat, jog, törvény, birodalom;
- társadalmi: társadalom, társadalmi csoport, nemzet, népcsoport, életmód;
- gazdasági: gazdaság, pénz, piac, mezőgazdaság, ipar, kereskedelem, adó, önellátás, ártermelés, falu, város;
- eszme- és vallástörténeti: kultúra, művészet, hit, vallás, egyház, világkép.

7–8. évfolyam

Az általános iskola 7–8. évfolyamának történelemtanításánál az életkori sajátosságok figyelembevételével már törekedni kell az események és folyamatok összetettebb bemutatására. A tanuló ekkor már a magasabb szintű, elvontabb fogalmi gondolkodásra is képessé válik, ezért a képszerűség és a történettanításon alapuló történelemtanítás elvének alkalmazása mellett megkezdődik az elemző jellegű feldolgozás: összetett okok és következmények feltárása, az egyes történelmi jelenségek és folyamatok több szempontú értelmezése.

A tevékenységalapú tanulásnak továbbra is meghatározó szerepe van, ezért a kerettantervi beosztás időt hagy és lehetőséget teremt a műveltető történelemtanulásra, az ismeretek szélesebb körű alkalmazására, a kooperatív technikák előtérbe helyezésére, a sokoldalú kompetenciafejlesztésre, amelyek már a középiskolai történelem tanulmányokra, követelményekre való felkészítést is kell, hogy szolgálják.

Mivel a 7–8. évfolyamra a tanuló formálódó absztrakt gondolkodása a jellemző, ez megengedi, hogy a tananyag alapvetően kronologikus elrendezésű legyen, ami a legalkalmasabb a mai világot meghatározó 19–20. századi folyamatok értelmezésére. Az egyetemes és a magyar történeti témák vegyesen, korszakokhoz köthető témakörökbe rendezve jelennek meg. Kisebb mértékben, de továbbra is jellemző, hogy a tanterv az általános jelenségeket a magyar történelem példáin keresztül dolgozza fel.

Az eseménytörténetet két tematikus és négy szintetizáló témakör egészíti ki. Utóbbiak hosszsmetszeti jellegűek: a demográfia, a demokrácia, az egyes kiemelt régiók történetét, valamint a nemzeti kultúránk és történelmünk eredményeit tekintik át a kezdetektől napjainkig. Legfőbb céljuk a négy év alatt tanultak áttekintése, illetve ezeknek a témáknak magasabb szintű, integráló, szintetizáló értelmezése.

7. évfolyam:

Témakör	Kerettantervi óraszám	Helyi többslet- óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1. A modern kor születése	5	0	5
2. A dualizmus kora: felzárkózás Európához	7	0	7
3. Az első világháború és következményei	11	0	11
4. Totális diktatúrák	5	+1	6
5. A Horthy-korszak	9	0	9
6. A második világháború	10	+2	12
7. A megosztott világ	5	+1	6
8. Magyarország szovjetizálása	10	0	10
9. Magyar 20. századi boldoggá avatottak	6	0	6
Évfolyam összesen:	68	4	72

TÉMAKÖR: A modern kor születése

ÓRASZÁM: 5 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK				
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
<i>A nemzeti eszme és a birodalmak kora</i> 3 óra	- A nemzeti eszme és a nemzetállamok Európája. - A világ nagyhatalmai és ellentéteik a 20. század kezdetén. - Gyarmatbirodalmak a világ térképén.	<i>Fogalmak:</i> nacionalizmus, liberalizmus, konzervativizmus, demokrácia, szocializmus, kommunizmus, keresztényszocializmus.	A 20. század eleji nagyhatalmak azonosítása, és a korabeli világra gyakorolt hatásuk feltárása térképek és egyszerű ábrák segítségével.	- Földrajz - Digitális kultúra
<i>Politikai eszmék: liberalizmus, konzervativizmus, szocializmus</i> 2 óra	- A liberalizmus. - A konzervativizmus. - A szocializmus és kommunizmus eszméje. - A keresztényszocializmus.	<i>Személyek:</i> Bismarck, Marx. <i>Kronológia:</i> 1871 Németország egyesítése. <i>Topográfia:</i> Németország, Olaszország, Brit Birodalom, Amerikai Egyesült Államok, Japán.	- A politikai eszmék legjellemzőbb gondolatait megjelenítő néhány egyszerű és rövid forrás értelmezése és azonosítása. - A 19. századi politikai eszmék céljainak és jellemzőinek rendszerezése.	

TÉMAKÖR: A dualizmus kora: felzárkózás Európához

ÓRASZÁM: 7 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK				
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
<i>A modernizálódó Magyarország</i> 3 óra	- Magyar feltalálók és találmányok, az ipar fejlődése. - Vasútépítés, folyószabályozás. - Egy világváros kiépülése – az urbanizáció Budapest példáján.	<i>Fogalmak:</i> közös ügyek, dualizmus, MÁV, Millennium, emancipáció, urbanizáció. <i>Személyek:</i> Andrássy Gyula.	- A millenniumi Budapest bemutatása. - A dualizmus kori vidék és város lakóinak és életmódjának bemutatása. - A 20. század eleji és korunk életmódja közötti különbségek azonosítása.	Földrajz
<i>A millenniumi Magyarország</i> 4 óra	- A soknemzetiségű ország. - A zsidó emancipáció, a hazai zsidóság szerepe a magyarországi modernizációban. - A cigányság helyzete, hagyományos mesterségek. - A millenniumi ünnepek. - A legjelentősebb kulturális alkotások.	<i>Kronológia:</i> 1896 a Millennium. <i>Topográfia:</i> Budapest.	- A korszak gazdasági és technikai fejlődésének bemutatása. - A korszak ipari fejlődésének nyomon követése diagramok, táblázatok segítségével.	Hon-és népismeret Irodalom Ének-zene Digitális kultúra Vizuális kultúra

TÉMAKÖR: Az első világháború és következményei

ÓRASZÁM: 11 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK				
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztő feladatok	Kapcsolódási pontok
<i>Az első világháború, Magyarország a háborúban</i> 5 óra	- A halálos lövés: a világháború kirobbanása. - A hadviselő felek: az antant és a központi hatalmak. - Az állóháború. - Magyarok a világháborúban. - A hátszág megpróbáltatásai. - Lenin és a bolsevik hatalomátvétel.	<i>Fogalmak:</i> antant, központi hatalmak, front, állóháború, hátszág, bolsevik, tanácsköztársaság, vörösteror, fehér különítményes megtorlások, kisantant. <i>Személyek:</i> Tisza István, Lenin, Károlyi Mihály, Horthy Miklós. <i>Kronológia:</i> 1914–1918 az első világháború, 1917 a bolsevik hatalomátvétel,	- A fontosabb hadviselő országok csoportosítása a szövetségi rendszerek szerint. - Az első világháborús hadviselés összehasonlítása a korábbi háborúkéval. - A háborús körülményeket bemutató különböző típusú források gyűjtése, feldolgozása. - Európa háború előtti és utáni térképének összehasonlítása, a változások értelmezése. - A történelmi Magyarország szétesésének bemutatása térképen az elcsatolt területek történelmi megnevezésével. - Vélemény megfogalmazása a történelmi Magyarország felbomlásának okairól. - A trianoni békediktátum területi és demográfiai	- Földrajz - Digitális kultúra
<i>Magyarország 1918–1919-ben</i> 3 óra	- A forradalmi kísérlet – elhibázott kül- és katonapolitika. - Magyarország megszállásának folyamata. - A tanácsköztársaság hatalomra kerülése és bukása. - Az ellenforradalom.		- A történelmi Magyarország szétesésének bemutatása térképen az elcsatolt területek történelmi megnevezésével. - Vélemény megfogalmazása a történelmi Magyarország felbomlásának okairól. - A trianoni békediktátum területi és demográfiai	Irodalom

	• Helyi emlékek felkutatása	1920. június 4. a trianoni békediktátum.	következményeinek értékelése.	
<i>A trianoni békediktátum</i> 3 óra	• A Párizs környéki békék alapelvei, a vesztesek büntetése. • A trianoni békediktátum – a megcsonkított Magyarország. • Magyarország területi, népességi és gazdasági veszteségei. • A kisantant.	<i>Topográfia:</i> Szarajevó, Szerbia, Doberdó, Kárpátalja, Felvidék, Délvidék, Burgenland, Erdély, Csehszlovákia, Jugoszlávia, Románia, Ausztria.		Ének-zene Földrajz Digitális kultúra Hon-és népismeret

TÉMAKÖR: Totális diktatúrák

ÓRASZÁM: 6 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK				
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
<i>A kommunista Szovjetunió</i> 3 óra	• Lenin és Sztálin diktatúrája. • Az államosítás. • A terror és a munkatáborok.	<i>Fogalmak:</i> személyi kultusz, GULAG, totális állam, nemzetiszocializmus, antiszemitizmus, fasizmus.	• A kommunista Szovjetunió és a nemzetiszocialista Németország jellemzőinek azonosítása képi és szöveges forrásokban.	• Földrajz • Digitális kultúra • Irodalom
<i>A nemzetiszocialista Németország</i> 3 óra	• A nemzetiszocializmus: fajelmélet és antiszemitizmus. • A náci hatalomátvétel, a hitleri diktatúra és terror. • A hitleri Németország terjeszkedése: Ausztria és Csehszlovákia.	<i>Személyek:</i> Sztálin, Hitler. <i>Kronológia:</i> 1933 a náci hatalomátvétel. <i>Topográfia:</i> Szovjetunió, Szibéria (munkatáborok).	• A totális diktatúrák összehasonlítása (pl. jelképek, ideológiák, hatalmi eszközök). • Érvelés a 20. század kirekesztő ideológiáival szemben.	• Földrajz • Digitális kultúra

TÉMAKÖR: A Horthy-korszak

ÓRASZÁM: 9 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK				
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
<i>A politika irányai</i> 5 óra	- Horthy, a kormányzó. - Antikommunizmus és revíziós törekvések. - A politikai antiszemitizmus. - Bethlen István miniszterelnöksége. - Külpolitikai kényszerpályák.	<i>Fogalmak:</i> revízió, numerus clausus, pengő. <i>Személyek:</i> Bethlen István, Klebelsberg Kuno, Szent-Györgyi Albert.	- A Horthy-korszak gazdasági, kulturális, politikai és társadalmi eredményeinek és problémáinak felidézése. - Az antiszemitizmus megnyilvánulásainak azonosítása források alapján. - Magyarország külpolitikai céljainak és lehetőségeinek bemutatása.	- Irodalom - Biológia
<i>Gazdasági, társadalmi és kulturális fejlődés</i> 4 óra	- Gazdasági eredmények. - Az oktatás, a kultúra és a tudomány néhány kiemelkedő képviselője. - Társadalmi rétegződés és érintkezési formák Magyarországon. - Életmód, szabadidő, sport.	<i>Kronológia:</i> 1920–1944 a Horthy-korszak.	- A társadalmi változások bemutatása szöveges és képi források alapján. - A korszak egy kiemelkedő személyiségének bemutatása.	Földrajz Irodalom Vizuális kultúra Testnevelés

TÉMAKÖR: A második világháború

ÓRASZÁM: 12 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK				
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
<i>Háború földön, tengeren és levegőben.</i> 4 óra	- A hadviselő felek: a tengelyhatalmak és a szövetségesek. - Sztálin-Hitler paktum, kezdeti német sikerek. - A háború európai frontjai és a csendes-óceáni hadszíntér. - Fordulatok a háborúban: Sztálingrád és Normandia, Berlin, az atombomba. - Európa felosztása.	<i>Fogalmak:</i> tengelyhatalmak, szövetségesek, bécsi döntések, nyilasok, totális háború, holokauszt, gettó, deportálás, koncentrációs tábor, zsidótörvények. <i>Személyek:</i> Franklin D. Roosevelt, Churchill, Teleki Pál, Szálasi Ferenc, Salkaházi Sára.	- A nemzetiszocialista Németország és a kommunista Szovjetunió szerepének feltárása a háború kirobbantásában. - A második világháború fordulópontjainak felidézése. - A háború fegyvereinek és borzalmainak bemutatása különböző források alapján. - Magyarország területi változásait és világháborús részvételét, valamint a második világháború főbb eseményeit bemutató térképek értelmezése. - A magyar külpolitika háború előtti és alatti törekvéseinek és mozgásterének bemutatása. - Ítélet megfogalmazása a második világháborús népiirtásokról és háborús bűnökről.	- Irodalom - Földrajz - Digitális kultúra
<i>Magyarország a világháború idején</i> 4 óra	- A revíziós eredmények - A Szovjetunió elleni háború – a 2. magyar hadsereg a Donnál. - Német megszállás.			Földrajz

	• A kiugrási kísérlet és a nyilas hatalomátvétel. • A hadszíntérré vált Magyarország. • Helyi emlékek felkutatása	<i>Kronológia:</i> 1939–1945 a második világháború, 1941. június a Szovjetunió megtámadása, 1944. március 19. Magyarország német megszállása, 1945. április a háború vége Magyarországon.	• A magyar honvéd helytállásának felidézése források alapján. • Példák gyűjtése az ellenállás és embermentés formáira.	
<i>A háború borzalmai</i> 2 óra	• A totális háború. • A világháború fegyverei. • A hátszág szenvedései. • Az ellenállás formái. • A bombázások és városi harcok – Budapest példáján.			Irodalom
<i>A holokauszt</i> 2 óra	• A náci koncentrációs és megsemmisítő táborok. • Az európai és magyarországi zsidótörvények. • Kísérlet az európai és a magyar zsidóság és cigányság elpusztítására. • Áldozatok és bűnösök, felelősség és embermentés: néhány kiemelkedő példa.	<i>Topográfia:</i> Sztálingrád, Normandia, Hiroshima, Donkanyar, Auschwitz.		Irodalom Ének-zene Vizuális kultúra

TÉMAKÖR: A megosztott világ

ÓRASZÁM: 6 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK				
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
<i>A hidegháború</i> 3 óra	- A kétpólusú világ – a vasfüggöny leereszkedése. - Németország kettéosztása. - Fegyverkezési verseny a Szovjetunió és az Amerikai Egyesült Államok között. - Hidegháborús konfliktusok: Korea, Kuba.	<i>Fogalmak:</i> Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ), hidegháború, vasfüggöny, berlini fal, szuperhatalom, Észak-atlanti Szerződés Szervezete (NATO), Varsói Szerződés, piacgazdaság, jóléti állam. <i>Személyek:</i> Hruscsov, Kennedy. <i>Kronológia:</i> 1947 a párizsi béke, a hidegháború kezdete, 1948 Izrael Állam megalapítása. <i>Topográfia:</i> Berlin, Németországi Szövetségi Köztársaság (NSZK), Német Demokratikus Köztársaság (NDK), Észak- és Dél-Korea, Kuba.	- A második világháború után kialakult világrendet bemutató térkép áttekintése és értelmezése. - A nyugati demokrácia és a szovjet diktatúra összehasonlítása. - A nyugati világ és a keleti blokk életkörülményeinek összehasonlítása. - A hidegháború korabeli és a mai világhatalmi viszonyok összehasonlítása. - A hidegháborús korszak alapvető jellemzőinek, történelmi szereplőinek azonosítása képek,	- Földrajz - Digitális kultúra
<i>A Nyugat</i> 3 óra	- A nyugati demokrácia és piacgazdaság. - A jóléti társadalom. - Az új tömegkultúra kialakulása.		- A hidegháború korabeli és a mai világhatalmi viszonyok összehasonlítása. - A hidegháborús korszak alapvető jellemzőinek, történelmi szereplőinek azonosítása képek,	- Földrajz - Digitális kultúra - Ének-zene

			szöveges források alapján. • Gyűjtött információk értelmezése a hidegháború korának néhány világpolitikai válságáról (pl. Korea, Kuba, Berlin). • Információk szerzése, rendszerezése és értelmezése a két szuperhatalom fegyverkezési versenyéről diagramok, táblázatok, képek és térképek segítségével.	
--	--	--	---	--

TÉMAKÖR: Magyarország szovjetizálása

ÓRASZÁM: 10 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK				
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
<i>A kommunista diktatúra kiépítése Magyarországon</i> 4 óra	- Háborús pusztítás és szovjet megszállás, deportálások a szovjet munkatáborokba. - Bűnbakká tett németek és magyarok – kitelepítések, lakosságcsere. - Az 1945-ös és 1947-es választások. - Egypártrendszer, államosítás, diktatúra.	<i>Fogalmak:</i> malenkij robot, államosítás, tervgazdaság, Államvédelmi Hatóság (ÁVH). <i>Személyek:</i> Kovács Béla, Rákosi Mátyás, Mindszenty József.	- Magyarország szovjet megszállása következményeinek felidézése. - A tömeges deportálások jellemzőinek azonosítása visszaemlékezések és egyéb források alapján. - A Rákosi-rendszer jellemzőinek, bűneinek azonosítása források, képek, filmrészletek alapján. - A határon túli magyarok megpróbáltatásainak bemutatása különböző források alapján.	- Digitális kultúra - Ének-zene
	- Az ÁVH működése. - A személyi kultusz. Az egyházüldözés. - A tervgazdaság működése.	<i>Kronológia:</i> 1945 szovjet megszállás, választás Magyarországon, 1948–1956 a Rákosi-diktatúra.		Hit-és erkölcstan Földrajz
	- A deportálások és üldözések okai. - A határon túli magyarok megpróbáltatásai: deportálások Csehszlovákiában; szovjet, román és jugoszláv munkatáborok. - Magyarországi kitelepítések és munkatáborok.	<i>Topográfia:</i> Recsk, Hortobágy, Duna-delta.		Földrajz

TÉMAKÖR: Magyar 20. századi boldoggá avatottak**ÓRASZÁM: 6 óra****ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:**

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK				
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
<i>Boldog Salkaházi Sára</i> 2 óra	- diktatúra - nemzetiszocializmus	<i>Fogalmak:</i> Szociális Testvérek Társasága <i>Személyek:</i> Slachta Margit <i>Kronológia:</i> német megszállás 1944 boldoggá avatása 2006 <i>Topográfia:</i> Kassa, Budapest	Magyarország német megszállása következményeinek felidézése.	- Vizuális kultúra - Digitális kultúra
<i>Boldog Apor Vilmos</i> 2 óra	- nemzetiszocializmus - zsidók bűjtatása	<i>Személyek:</i> Mindszenty József, <i>Kronológia:</i> német megszállás 1944 1945 halála boldoggá avatása 1997 <i>Topográfia:</i> Erdély, Győr	Magyarország német megszállása következményeinek felidézése.	- Vizuális kultúra - Digitális kultúra

<i>Boldog Meszlényi Zoltán</i> 2 óra	nemzetiszocializmus	<i>Fogalmak:</i> „Fidenter ac fideliter” – „Bizalommal és hűséggel” <i>Személyek:</i> Mindszenty József <i>Kronológia:</i> 1948 kommunista diktatúra 1951 halála boldoggá avatása 2009 <i>Topográfia:</i> Esztergom, Kistartcsa	- Magyarország szovjet megszállása következményeinek felidézése.	- Vizuális kultúra - Digitális kultúra
---	---	---	--	---

8.évfolyam

Témakör	Kerettantervi óraszám	Helyi többslet- óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1. A forradalomtól az ezredfordulóig	20	+1	21
2. Együttélés a Kárpát-medencében	8	+1	9
3. Népesedés és társadalom	5	0	5
4. A demokratikus állam	7	+1	8
5. Régiók története	14	0	14
6. Mérlegen a magyar történelem	8	+1	9
7. Szent II. János Pál pápa	6	0	6
Évfolyam összesen:	68	4	72

TÉMAKÖR: A forradalomtól az ezredfordulóig

ÓRASZÁM: 21 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK				
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztő feladatok	Kapcsolódási pontok
<i>Az 1956-os forradalom és szabadságharc</i> 5 óra	- Október 23., a forradalom kirobbanása. - A pesti srácok és szabadsághősök. - A forradalom lakóhelyünkön és környékén. - Szovjet tankokkal a népakarat ellen. - A forradalom jelképei. - A magyar forradalom a világtörténelem színpadán.	<i>Fogalmak:</i> Molotov-koktél, sortüzek, munkásőrség, Magyar Szocialista Munkáspárt (MSZMP), Kommunista Ifjúsági Szövetség (KISZ), úttörő, termelőszövetkezet, háztáji, maszek, gulyáskommunizmus, rendszerváltoztatás, privatizáció, jogállam, többpártrendszer.	- Beszámolók készítése az 1956-os forradalom és szabadságharc hőseiről. - Az 1956-os forradalom és szabadságharc utáni megtorlások kegyetlenségének bemutatása példákon keresztül. - Érvek gyűjtése a Kádár-rendszer diktatórikus jellegének alátámasztására. - A Kádár-rendszerről szóló különböző jellegű források elemzése, értelmezése. - A Kádár-rendszer és napjaink életkörülményeinek összehasonlítása. - A rendszerváltoztatás jelentőségének, következményeinek bemutatása. - A magyar történelem legfontosabb politikai	- Digitális kultúra - Vizuális kultúra - Ének-zene - Irodalom
	- A kádári megtorlás. - A pártállam működése: az elnyomás változó formái.	<i>Személyek:</i> Nagy Imre, Kádár János, Gorbacsov, Reagan, II. János Pál, Antall József, Göncz Árpád,		

	• Ellenőrzött társadalom, tömegszervezetek.	Horn Gyula, Orbán Viktor.	eseményeinek időrendbe állítása a rendszerváltoztatástól napjainkig.	
<i>Élet a Kádár-rendszerben</i> 3 óra	• A paraszti gazdaságok felszámolása, téeszesítés. • A szocialista modernizáció – „a legvidámabb barakk”. • A hiánygazdaság. • A második gazdaság kiépülése. • Életszínvonal-politika és eladósodás. • Egyházi élet a Kádár-rendszerben	<i>Kronológia:</i> 1956. október 23. a forradalom kitörése, 1956. november 4. a szovjet támadás, 1956–1989 a Kádár-rendszer, 1989–1990 a rendszerváltoztatás, 1990 az első szabad választások, 1991 a Szovjetunió felbomlása, 1999 Magyarország belép a NATO-ba.		Dráma és színház Irodalom Földrajz
<i>A kétpólusú világ megszűnése és a rendszerváltoztatás Magyarországon</i> 5 óra	• A Szovjetunió és a szocialista rendszer országainak válsága. • Az ellenzék megszerveződése Magyarországon. • A tárgyalásos rendszerváltoztatás .	<i>Topográfia:</i> Corvin köz, Mosonmagyaróvár.		Földrajz Digitális kultúra

	• A kétpólusú világ megszűnése. • Az első szabad országgyűlési és önkormányzati választás. • Antall József kormánya.			
<i>Magyarország a rendszerváltoztatás után</i> 5 óra	• A demokrácia és a piacgazdaság kiépítése. • A többpártrendszer működése. • Gazdasági válság és felzárkózás – vesztesek és nyertesek. • A társadalom átalakulása. • Magyarország NATO-tagsága.			Irodalom Vizuális kultúra Földrajz

TÉMAKÖR: Együttélés a Kárpát-medencében

ÓRASZÁM: 9 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK				
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
<i>A határon túli magyarok</i> 5 óra	- Határon túli magyarlakta területek. - Fordulópontok a határon túli magyarok történetében: a történelmi Magyarország felosztása, a revízió, magyarellenes megtorlások, rendszerváltoztatás. - A kisebbségi lét nehézségei egykor és ma: adminisztratív intézkedések és mindennapok. - Kivándorlás és asszimiláció.	<i>Fogalmak:</i> kitelepítés, asszimiláció. <i>Személyek:</i> Esterházy János, Márton Áron. <i>Kronológia:</i> 1944–1945 magyarellenes atrocitások. <i>Topográfia:</i> Szlovákia, Ukrajna.	- A határon túli magyarság története főbb fordulópontjainak áttekintése 1920-tól napjainkig. - Példák gyűjtése a határon túli magyarság életéből a hűségre és helytállásra. - A határon túli magyar kisebbségi lét nehézségeinek bemutatása. - A Kárpát-medence 1910-es és 1990 utáni etnikai térképének összehasonlítása a magyarság és a nemzetiségek elhelyezkedése szempontjából. - Példák gyűjtése a nemzeti összetartozás megnyilvánulásairól az anyaországi és a határon túli magyarság kapcsolatában. - Példák gyűjtése a Kárpát-medence népeinek együttműködésére és	- Földrajz - Hon-és népismeret - Ének-zene - Irodalom
<i>A magyarországi nemzetiségek a 19. századtól napjainkig</i> 4 óra	- Magyarország nemzetiségi arányainak változása. - Az asszimiláció folyamata.		Példák gyűjtése a Kárpát-medence népeinek együttműködésére és	- Ének-zene - Digitális kultúra - Vizuális kultúra

	• Fordulópontok a nemzetiségek történetében: 1848–49-es szabadságharc, a történelmi Magyarország felosztása, a magyarországi németek kitelepítése. • A hazai cigány/roma népesség története. • A nemzetiségi jogok a mai Magyarországon. • Német nemzetiség Tábláron		konfliktusaira a történelem során. • A magyarországi nemzetiségek 19-20. századi története főbb jellemzőinek, fordulópontjainak felidézése.	
--	---	--	--	--

TÉMAKÖR: Népesedés és társadalom

ÓRASZÁM: 5 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK				
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztő feladatok	Kapcsolódási pontok
<i>A hagyományos/ agrártársadalmak</i> 2 óra	- Letelepedés és élelemtermelés: növénytermesztés és állattenyésztés. - Önellátás, árutermelés, kereskedelem. - A népességnövekedés korlátai. - A hagyományos társadalom (hierarchia és család).	<i>Fogalmak:</i> házasítás, nagy pestisjárvány, népességgrobbanás, migráció, multikulturalizmus, terrorizmus, globalizáció.	- A népesedés nagy korszakainak és azok jellemzőinek felidézése. - Információk gyűjtése az élelemtermelés fejlődéséről (például régészeti leletek alapján).	- Biológia - Földrajz
<i>A modern/ipari társadalmak</i> 3 óra	- Az ipari forradalmak hatásai: népességgrobbanás és városiasodás. - Népességnövekedés a fejlődő és népességfogyás a fejlett világban. - A migráció. - A modern/ipari társadalom (egyenjogúság és individualizmus).- - A női szerepek változásának áttekintése a történelem során.	<i>Személyek:</i> Simmelweis Ignác.	- A népességváltozás okainak és következményeinek bemutatása. - Hasonlóságok és különbségek megállapítása az egyes népesedési korszakok és folyamatok között. - Vita a modern kori demográfiai folyamatokról és azok várható hatásairól.	Földrajz Vizuális kultúra

TÉMAKÖR: A demokratikus állam

ÓRASZÁM: 8 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK				
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
<i>A modern demokrácia gyökerei</i> 3 óra	- Az athéni demokrácia működése. - A parlamentáris rendszer működése Nagy-Britanniában. - Az elnöki rendszer működése az Amerikai Egyesült Államokban.	<i>Fogalmak:</i> népgyűlés, hatalmi ágak, alkotmány, elnök, általános választójog. <i>Személyek:</i> Periklész, George Washington.	- A demokrácia kialakulása, állomásainak felidézése és működésének jellemzése a különböző történelmi korszakokban. - Csoportos szerepjáték demokratikus döntéshozatalról (pl. az athéni demokráciában). - Demokratikus döntéshozatal ábrázolása egy folyamatábrán. - A brit parlamentáris és az amerikai elnöki rendszer összehasonlítása. - Áttekintő ábra értelmezése a magyarországi államszervezetről és a választási rendszerről.	- Földrajz - Dráma és színház
<i>A modern magyar állam</i> 5 óra	- Az Alaptörvény. - Az Országgyűlés, a kormány és az igazságszolgáltatás. - Az országgyűlési és önkormányzati választási rendszer.	<i>Kronológia:</i> Kr. e. 5. sz. az athéni demokrácia fénykora, 1776 az amerikai Függetlenségi nyilatkozat, 2012 Magyarország Alaptörvénye.		Dráma és színház Irodalom

TÉMAKÖR: Régiók története

ÓRASZÁM: 14 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK				
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
<i>Magyarország és az Európa Unió</i> 4 óra	- Az Európai Unió születése és bővülése. - Az európai integráció céljai, eredményei és gondjai. - Magyarország európai uniós tagsága.	<i>Fogalmak:</i> integráció, euró, Európai Unió, visegrádi együttműködés, polgárháború, nagy fal, hinduizmus, buddhizmus, kasztrendszer, Korán.	- Az Európai Unió céljainak felidézése. - Az európai integráció eredményeinek és problémáinak áttekintése. - A közép-európai régió középkori, újkori és mai térképeinek összehasonlítása.	- Földrajz - Ének-zene - Vizuális kultúra
<i>Közép-Európa</i> 4 óra	- A régió sajátosságai (jellemzően kontinentális helyzet, birodalmi függés és nemzeti sokszínűség). - A második világháború hadszíntere. - A szovjet megszállás. - A visegrádi együttműködés.	<i>Személyek:</i> Lincoln, Gandhi, Mao Ce-tung. <i>Kronológia:</i> 1957 a római szerződés, 1992 a maastrichti szerződés, 2004 Magyarország belép az Európai Unióba.	- A közép-európai népek helyzetének összehasonlítása a középkortól napjainkig. - Az Amerikai Egyesült Államok szuperhatalmi helyzetének elemzése és értékelése katonai, politikai, gazdasági és kulturális téren. - Kína világ gazdasági és világpolitikai szerepének megvitatása. - A közel-keleti konfliktusról megfogalmazott álláspontok és érvek azonosítása,	Földrajz
<i>Az Amerikai Egyesült Államok</i> 3 óra	- Az Amerikai Egyesült Államok létrejötte. - Az amerikai polgárháború okai és eredményei.			Földrajz

	• Az Amerikai Egyesült Államok világhatalommá válása.	<i>Topográfia:</i> Brüsszel, Lengyelország, Csehország, Közel-Kelet, Izrael.	beszélgetés a békés megoldási módokról.	
<i>India</i> <i>1 óra</i>	• Az indiai civilizáció vallási és kulturális alapjai. • A brit gyarmati uralom. • Gandhi és a függetlenségi mozgalom. • A jelenkori India ellentmondásai.			Földrajz Digitális kultúra Vizuális kultúra
<i>Kína</i> <i>1 óra</i>	• A kínai civilizáció vallási és kulturális alapjai. • Kína félgymati sorban. • A japán megszállás. • Mao Ce-tung és a kommunista diktatúra. • A gazdasági óriás.			Földrajz Digitális kultúra Vizuális kultúra
<i>A Közel-Kelet</i> <i>1 óra</i>	• Az Oszmán Birodalom felbomlása. • Izrael állam létrejötte. • Az olaj szerepe a régió történetében. • Az iszlám és az iszlamizmus. • Etnikai, vallási és gazdasági törésvonalak.			Földrajz Digitális kultúra Vizuális kultúra

TÉMAKÖR: Mérlegen a magyar történelem

ÓRASZÁM: 9 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK				
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
<i>Lábnymaink a nagyvilágban</i> 4 óra	- Világjáró magyarok (utazók, felfedezők). - Tudósok és feltalálók (pl. informatika, autóipar, űrkutatás). - Világgraszoló sportsikerek – magyarok az olimpiákon. - Magyar művészek a világban.	<i>Személyek</i> Kőrösi-Csoma Sándor Neumann János, Csonka János, Galamb József, Puskás Ferenc, Egerszegi Krisztina, Liszt Ferenc, Munkácsy Mihály, Kodály Zoltán, Bartók Béla	- Valamely területen kiemelkedő eredményt elérő magyarok tevékenységének felidézése, bemutatása. - A Magyar Királyság középkori sikeressége okainak felidézése. - Érvek gyűjtése a Habsburg Birodalomhoz tartozásunk előnyei és hátrányai mellett a 18. században és a 19. század első felében. - Levert szabadságharcaink értékelése az utóbb elért eredmények alapján.	- Testnevelés - Földrajz - Ének-zene - Technológia
<i>A magyar megmaradás kérdései</i> 5 óra	- Magyarország mint szuverén európai hatalom a középkorban. - A török kor: a középkori örökség pusztulása és az etnikai arányok romlása. - Az Osztrák-Magyar Monarchia, a Közép-Európát sikeresen egyesítő birodalom.			Földrajz Ének-zene Irodalom

	• Trianon máig tartó hatásai: a kisállami lét kényszerpályái a nagyhatalmak árnyékában. • Új típusú kapcsolatépítés a rendszerváltoztatás után a kisebbségbe került magyarsággal. • A magyar megmaradás titkai: szabadságharcok, békés építkezés.			
--	---	--	--	--

TÉMAKÖR: SZENT II. JÁNOS PÁL PÁPA

ÓRASZÁM: 6 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK				
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
<i>II. János Pál élete</i> 3 óra	- Lengyelországtól pápává választásáig - Merényletkísérletek - Halála - Szentté avatása	<i>Topográfia:</i> Wadowice Krakkó Róma Vatikán	- Valamely területen kiemelkedő eredményt elérő magyarok tevékenységének felidézése, bemutatása. - A Magyar Királyság középkori sikeressége okainak felidézése. - Érvek gyűjtése a Habsburg Birodalomhoz tartozásunk előnyei és hátrányai mellett a 18. században és a 19. század első felében. - Levert szabadságharcaink értékelése az utóbb elért eredmények alapján.	- Földrajz - Ének-zene - Vizuális kultúra
<i>Szent II. János Pál pápa tanításai</i> 3 óra	.Enciklikák - Szenhááromság	<i>Személyek:</i> Mehmet Ali Agca Teréz anya <i>Kronológia:</i> 1920 születése 2011 szentté avatása		Földrajz Ének-zene Irodalom Hit-és erkölccstan

FEJLESZTÉSI TERÜLETEKHEZ KAPCSOLÓDÓ TANULÁSI EREDMÉNYEK

ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEK

TÖRTÉNELMI ISMERETEK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

- be tudja mutatni a különböző korok életmódjának és kultúrájának főbb vonásait és az egyes történelmi korszakokban élt emberek életét befolyásoló tényezőket;
- ismeri az újkori és jelenkori magyar történelem kiemelkedő alakjait, cselekedeteiket, illetve szerepüket a magyar nemzet történetében;
- fel tudja idézni az újkori és jelenkori magyar történelem legfontosabb eseményeit, jelenségeit, folyamatait, és fordulópontjait a 1849-től napjainkig;
- képes felidézni a magyar nemzet honvédő és szabadságharcait, példákat hoz a hazaszeretet, önfeláldozás és hősiesség megnyilvánulásaira;
- tisztában van a 19. és 20. század fontosabb politikai eszméivel és azok hatásaival;
- ismeri és be tudja mutatni a 19. és 20. századi modernizáció gazdasági társadalmi és kulturális hatásait Magyarországon és a világban;
- ismeri az első és a második világháború legfontosabb eseményeit, jellemzőit, valamint napjainkra is hatással bíró következményeit;
- fel tudja idézni az első és második világháború borzalmait, érveket tud felsorakoztatni a békére való törekvés mellett;
- ismeri a nemzetiszocialista és a kommunista diktatúrák főbb jellemzőit, az emberiség ellen elkövetett bűneiket, ellentmondásait és ezek következményeit, továbbá a velük szembeni ellenállás példáit;
- felismeri a különbségeket a demokratikus és a diktatórikus berendezkedések között, érvel a demokrácia értékei mellett;
- példákat tud felhozni arra, hogy a történelem során miként járultak hozzá a magyarok Európa és a világ kulturális, tudományos és politikai fejlődéséhez;
- ismeri a magyarság, illetve a Kárpát-medence népei együttélésének jellemzőit néhány történelmi korszakban, beleértve a határon kívüli magyarság sorsát, megmaradásáért folytatott küzdelmét, példákat hoz a magyar nemzet és a közép-európai régió népeinek kapcsolatára és együttműködésére;
- valós képet alkotva képes elhelyezni Magyarországot az újkorban és jelenkorban az európai történelmi folyamatokban, valamint napjaink globális folyamataiban;
- ismeri hazája államszervezetét.

ISMERETSZERZÉS ÉS FORRÁSHASZNÁLAT

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- képes ismereteket szerezni személyes beszélgetésekből, tárgyak, épületek megfigyeléséből, olvasott és hallott, valamint a különböző médiumok által felkínált szöveges és képi anyagokból;

- kiemel lényeges információkat (kulcsszavakat, tételmondatokat) elbeszélő vagy leíró, illetve rövidebb magyarázó írott és hallott szövegekből és az ezek alapján megfogalmazott kérdésekre egyszerű válaszokat adni;
- megadott szempontok alapján, tanári útmutatás segítségével történelmi információkat gyűjt különböző médiumokból és forrásokból (könyvek, atlaszok, kronológiák, könyvtárak, múzeumok, médiatárak, filmek; nyomtatott és digitális, szöveges és vizuális források);
- képes élethelyzetek, magatartásformák megfigyelésére és értelmezésére;
- megadott szempontok alapján tudja értelmezni és rendszerezni a történelmi információkat;
- felismeri, hogy melyik szöveg, kép, egyszerű ábra, grafikon vagy diagram kapcsolódik az adott történelmi témához;
- képen, egyszerű ábrán, grafikonon, diagramon ábrázolt folyamatot, jelenséget saját szavaival le tud írni;
- képes egyszerű esetekben forráskritikát végezni, valamint különbséget tenni források között típus és szövegösszefüggés alapján;
- össze tudja vetni a forrásokban található információkat az ismereteivel, párhuzamot tud vonni különböző típusú (pl. szöveges és képi) történelmi források tartalma között;
- meg tudja vizsgálni, hogy a történet szerzője résztvevője vagy kortársa volt-e az eseményeknek;
- egyszerű következtetéseket von le, és véleményt tud alkotni különböző források hitelességéről és releváns voltáról;

TÁJÉKOZÓDÁS IDŐBEN ÉS TÉRBEN

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a nagy történelmi korszakok elnevezését és időhatárait, néhány kiemelten fontos esemény, jelenség és történelmi folyamat időpontját;
- biztonsággal használja az idő tagolására szolgáló kifejezéseket, történelmi eseményre, jelenségre, folyamatra, korszakra való utalással végez időmeghatározást;
- ismeretei segítségével időrendbe tud állítani történelmi eseményeket, képes az idő ábrázolására pl. időszalag segítségével;
- a tanult történelmi eseményeket, jelenségeket, személyeket, ikonikus szimbólumokat, tárgyakat, képeket hozzá tudja rendelni egy adott történelmi korhoz, régióhoz, államhoz;
- biztonsággal használ különböző történelmi térképeket a fontosabb történelmi események helyszíneinek azonosítására, egyszerű jelenségek, folyamatok leolvasására, értelmezésére, vaktérképen való elhelyezésére;
- egyszerű alaprajzokat, modelleket, térképvázlatokat (pl. települések, épületek, csaták) tervez és készít.

SZAKTÁRGYI KOMMUNIKÁCIÓ

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- önállóan, folyamatos beszéddel képes eseményeket, történeteket elmondani, történelmi személyeket bemutatni, saját véleményt megfogalmazni;
- össze tudja foglalni saját szavaival hosszabb elbeszélő vagy leíró, valamint rövidebb magyarázó szövegek tartalmát;
- az általa gyűjtött történelmi adatokból, szövegekből rövid tartalmi ismertetőt tud készíteni;

- képes önálló kérdések megfogalmazására a tárgyalt történelmi témával, eseményekkel, folyamatokkal, kapcsolatban;
- képes rövid fogalmazások készítésére egy-egy történetről, történelmi témáról;
- különböző történelmi korszakok, történelmi és társadalmi kérdések tárgyalása során szakszerűen alkalmazza az értelmező és tartalmi kulcsfogalmakat, továbbá használja a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat;
- tud egyszerű vizuális rendezőket készíteni és kiegészíteni hagyományos vagy digitális módon (táblázatok, ábrák, tablók, rajzok, vázlatok) egy történelmi témáról;
- egyszerű történelmi témáról tanári útmutatás segítségével kiselőadást és digitális prezentációt állít össze és mutat be önállóan;
- egyszerű történelmi kérdésekről önálló, tárgyilagos véleményt tud megfogalmazni, állításait alátámasztja;
- meghallgatja és megérti - adott esetben elfogadja - mások véleményét, érveit;
- tanári segítséggel dramatikusan, szerepjáték formájában tud megjeleníteni történelmi eseményeket, jelenségeket, személyiségeket.

TÖRTÉNELMI GONDOLKODÁS

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- adott történetben különbséget tud tenni fiktív és valós, irreális és reális elemek között;
- képes megfigyelni, értelmezni és összehasonlítani a történelemben előforduló különböző emberi magatartásformákat és élethelyzeteket;
- a történelmi eseményekkel, folyamatokkal és személyekkel kapcsolatban önálló kérdéseket fogalmaz meg;
- feltételezéseket fogalmaz meg történelmi személyek cselekedeteinek mozgatórugóiról, és adatokkal, érvekkel alátámasztja azokat;
- a történelmi szereplők megnyilvánulásainak szándékot tulajdonít, álláspontjukat azonosítja;
- önálló véleményt képes megfogalmazni történelmi szereplőkről, eseményekről, folyamatokról;
- felismeri és értékeli a különböző korokra és régiókra jellemző tárgyakat, alkotásokat, életmódokat, szokásokat, változásokat, képes azokat összehasonlítani egymással, illetve a mai korrallal;
- társadalmi és erkölcsi problémákat azonosít adott történetek, történelmi események, különböző korok szokásai alapján;
- példákat hoz a történelmi jelenségekre, folyamatokra;
- feltételezéseket fogalmaz meg néhány fontos történelmi esemény és folyamat feltételeiről, okairól és következményeiről, és tényekkel alátámasztja azokat;
- több szempontból képes megkülönböztetni a történelmi jelenségek és események okait és következményeit (pl. hosszú vagy rövid távú, gazdasági, társadalmi vagy politikai);
- felismeri, hogy az emberi cselekedet és annak következménye között szoros kapcsolat van.

A tanuló az 7–8. évfolyamon a következő kulcsfogalmakat használja:

Értelmező kulcsfogalmak: történelmi idő, történelmi forrás, ok és következmény, változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, történelmi jelentőség, értelmezés, történelmi nézőpont.

Tartalmi kulcsfogalmak:

- politikai: politika, állam, államszervezet, államforma, monarchia, köztársaság, egyeduralom, demokrácia, önkormányzat, jog, törvény, birodalom;
- társadalmi: társadalom, társadalmi csoport/réteg, nemzet, népcsoport, életmód;
- gazdasági: gazdaság, pénz, piac, mezőgazdaság, ipar, kereskedelem, adó, önellátás, ártermelés, falu, város;
- eszme- és vallástörténeti: kultúra, művészet, hit, vallás, egyház, világkép.